

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de AMPLURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Augenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Golber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opolád (VII. Erzsébet-körút).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarife și invo-
ială. — RECLAME pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
Călugărului Nr. 30, etajul
I. Pe un an 30 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dușul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 158.

Brașov, Sâmbătă 19 Iulie (1 August)

1908.

Ridica-i-vor monument lui Andrassy?

Revenim astăzi la chestiunea mult discutată în zilele ultime despre ce a făcut și ce are de gând să mai facă ministrul de interne contele Iuliu Andrassy în chestiunea reformei electorale.

Vine acum și organul lui Banffy, „Pesti Hirlap“, care e în măsură de a fi bine informat, să-și spună cuvântul sau, folosind cuvintele sale proprii prea încredute ca totdeauna, să spună „adevărul adevărat“ asupra stadiului actual al reformei electorale. Ceeace „Pesti Hirlap“ numește „adevărul adevărat“ se resumă în următoarele:

Proiectele contelui Andrassy sunt gata și nu sunt gata. Sunt gata pentru că le-a compus și redactat, după ce de repițite ori a lămurit în înțelegere cu monarhul chestiunile principiare. Dar încă nu i-s-au prezentat regului proiectele cu textul definitiv și deci Maj. Sa nici n'a dat încă sancțiunea sa prealabilă. De aceea nu se poate zice încă cu drept, că proiectele sunt încă gata și stabilite. Organul lui Banffy se bucură de aceasta, fiindcă mai e timp să se facă schimbări în proiectul de reformă. Are cu deosebire dorința și speranța, că o schimbare se face prin aceea, că în cele din urmă se va lua ca bază a dreptului electoral acel punct din programa kossuthistă dela 48, după care dreptul electoral să fie făcut atârnat de la cunoștința limbei maghiare în scris și cetit.

Contele Iuliu Andrassy va întrebuința timpul cât mai durează vacanțele de vară pentru a-și perfecționa proiectul și „Pesti Hirlap“ se leagă în speranța, că contele Andrassy, ținând samă cu dorința părții covârșitoare a partidului independent, va încerca în cele din urmă să înduplece pe coroană de a primi acel punct oficial al programului dela 48, relativ la legarea dreptului electoral de scrierea și cetirea în limba maghiară, renunțând în schimb la principiul dreptului electoral plural, pe care Andrassy l'a primit de bază a proiectului său.

După planul de până acuma dreptul electoral nu se va exercita prin votare secretă, ci tot ca până acum, iar încât pentru alegerea după comune, „P. Hirlap“ găsește, că Andrassy a rezolvat-o foarte norocit prin aceea, că vrea să dea comitatelor dreptul de a stabili ele însă-le cercurile electorale mai mici. Încât pentru executarea verbală a principiului votării după comună, „Pesti Hirlap“ o crede imposibilă în Ungaria, fiindcă sunt multe comunele mici, în cari ar fi cu neputință să se trimeată aparatul, care să conducă alegerile.

Mai departe mărturisește franc „Pesti Hirlap“, că votul universal secret, cum l'a fost pus în vedere guvernul Fejerváry și cum l'a cerut coroana la început dela coaliție, ori cum a fost introdus în Austria, Maghiarilor nu le trebuie. Cei dela cârmă nu cutează însă să o spună pe față. Să jeneză mai ales independenței, cari odinioară au făcut mare târboiu pentru votul universal secret, dar acum să tem de el.

„Pesti Hirlap“, crede că hegemonia maghiară de până acuma nu poate fi garantată, decât numai primindu-se ca bază a reformei electorale acel pretins punct al programului 48-ist, după care dreptul electoral să fie condiționat de cunoașterea limbei statului. Dacă, zice, îi va succede contelui Andrassy să dobândească sancțiunea prealabilă pentru acest punct, națiunea îi va ridica încă fiind în viață un monument de aramă.

Fiind refuzat însă în urma unei astfel de propuneri de către coroană, ar deveni omul cel mai popular, și ar putea să fie rechemat la guvern ca învingător.

Cel mai rău lucru însă ar fi, zice „B. Hirlap“, dacă Andrassy însuși ar lăsa să cadă punctul amintit al programului dela 48. Și de cumva ar forța cu partidul lui constituțional și cu 48-iștii, cari și-au părăsit programul, reforma electorală neungurească, atunci, zice, Andrassy ar da o lovitură de moarte egemoniei maghiare și numele lui ar deveni urgisit pentru pos-

teritate; probabil că atunci ar cădea cu proiect cu tot.

După toate acestea și după ce este așa de mare confuzia chiar în sânul majorității cu privire la viitoarea reformă electorală înțelegem foarte bine pe ziarul ultrașovinist, când deja în introducerea articolului său zice:

„Toți știu, că viitorul politic al țării îl va determina reforma electorală a lui Andrassy. Dar nimeni nu știe cu deplină siguranță, cum va fi acea reformă electorală și o putem spune fără de nici o maliție, poate nici chiar contele Iuliu Andrassy nu o știe“.

Școalele române din Bihor. Din Oradea-Mare se scrie ziarului „Bud. Hir.“ următoarele: Inspectorul școlar, Vasadi s'a plâns în mai multe rânduri în comisia administrativă a comit. Bihor despre mizeriile ce bântuiesc școalele românești și despre spiritul „nemaghiar“ ce dominează în ele. Acum episcopul gr. or. și cel gr. cat. din Oradea, ca susținători ai acestor școale au ordonat, ca la școala în care este aplicat un învățător vechiu, ce nu știe ungurește, să fie angajat un învățător suplent, care să corăspundă în ce privește instrucția dispozițiilor noii legi școlare. Prin asta voiesc — zice „B. H.“ — autoritățile bisericești să prevină acelor dispozițiuni severe, pe cari le-a promis ministrul în cazul continuării stărilor vechi.

Știrea aceasta nu e încă confirmată de forurile noastre bisericești, competente

Iarăși reforma electorală. Ziarul „Pesti Hirlap“ e informat, că redigarea textului reformei electorale e terminată. Contele Andrassy — spune același ziar — a discutat în repete rânduri cu Maj. Sa principiile reformei electorale. Majestatea Sa n'a dat însă sancțiunea sa prealabilă proiectului.

Alegerea de patriarh. Ședința de Miercuri d. a. a congresului a durat dela 4 ore până sara târziu în mijlocul celor mai turbulente scene. La verificarea protocolului au trebuit îndeplinite cerințele Sărbilor independenți din cauza traducerii mance a protocolului de către biroul congresului. Discuțiile, referitoare la ordinea de zi, au fost foarte vii și s'au continuat având mare parte caracter personal. Publicul și auditorul a produs mare larmă. Pe la 8 ore punându-se la vot ordinea de zi, s'a fixat

alegerea patriarhului pe ziua de Sâmbătă, la 10 ore a. m.

Din Croația. Din Agram se anunță, că comisia centrală a tinerimei universitare a lansat un comunicat, în care se publică statistica studenților trecuți la universitatea din Praga. Comunicatul dă de știre, că studențimea va merge pe semestrul viitor iarăși la Praga, deoarece rezultatele ajunse la universitatea de acolo sunt favorabile. — Disidenții partidului Starcevician și-au ținut adunarea de constituire, sub presidenția lui Dr. Mile Starcevic. La adunare au luat parte, cam 200 persoane. Numeroși aderenți ai partidului vechiu starcevician au asteptat în stradă, iară când disidenții au părăsit sala de ședințe, s'a născut între partide, o încăierare pe stradă. Sunt numeroși răniți. Poliția a pus capăt bătăii și a deținut 2 persoane.

În jurul remanierii cabinetului austriac. Ziarul „Hlas“ din Praga află din sursă demnă de încredere, că primul ministru Beck are intențiunea de a parlamentariza în cursul toamnei întregul guvern, adevărat de a înlocui pe miniștrii Binner și Klein cu miniștri parlamentari, cari vor fi recrutați din sânul partidelor germane. Ziarul susține, că prin noua sa organizație guvernul va fi în defavoarea slavilor. Neținându-se seamă de primul ministru și ministrul apărării naționale, răman din ceilalți 11 miniștri, 7 pentru Germani și 4 pentru slavi.

Visita regelui Eduard la Ischl. „Politische Correspondenz“ anunță, că regele Eduard va sosi la Ischl în ziua de 12 August și nu va sta decât o singură zi. Suveranul Angliei va fi însoțit de subsecretarul de stat la externe, Hardinge. Cancelarul Baron d'Aehrenthal și ambasadorii Mensdorff și Goschen vor asista la întrevvedere Suveranilor.

Constituție pentru Bosnia și Herțegovina. Ziarul „Vidensky Dennik“ află din sorginte croată, că în curând se va acorda constituție Bosniei și Herțegovinei.

Intrevederea dela Reval. Agenția „Westnik“ declară, că vizita făcută Țarului de către președintele Fallières la Reval a avut un caracter deosebit de pretinție, care a permis ambilor șefi de state să între în mod oficial în raporturi personale și a dat prilej să se constate din nou legăturile de amicitie, cari unesc cele două

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Nicolae Gogol.

Locul fermecat.

Poveste adevărată spusă de paracლისierul dela biserica din ...ski.

Trad. de C. Cioflec.

Ba zău, poveștile încep a mă plictisi. Ce credeți? E într'adevăr plictisitor: povesteste, mai povesteste, și nici un mijloc de scăpare. În sfârșit, fie, vă voi povesti ceva, dar să fiți siguri că asta-i pentru cea din urmă oară. Așa-dară voi ați discutat asupra subiectului acestuia: că omul poate dovedi pe duhul necurat. Aceasta, fără îndoială, e adevărat; și dacă te-ai gândi puțin, ai găsi în lume mai mult de un exemplu. Și cu toate acestea e mai bine să nu-l spui, căci, când puterea drăcească are gândul hotărât să păcălească, atunci ea păcălește; într'adevăr, păcălește bine.

Iată o probă: Noi eram patru inși cu totul la tata; eu eram un papă-lapte încă, eram de unsprezece ani... dar nu, mai mult de unsprezece ani, căci mi-aduc aminte, ca acuma, că odată când alergam în patru brânci și prinsei a lătra ca câni,

tata îmi strigă, clătănând din cap: »Ei, Toma, Toma! ești flacău de înșurat, și ești prostănac ca un măgăruș!«

Bunicu-meu era încă în viață, și mergea foarte bine. Iată că odată, îi vine în gând să... Dar la ce mi-ar folosi când v'as povesti ceva? Unul scotocește în foc o oră întregă după un cârbune, cu care să-și aprindă pipa; celălalt, nu știu pentru ce, aleargă spre magazie. Că zău! Măcar de v'ar sili cineva, dar voi cereți... Ascultați, dară, ascultați!

Tata, la începutul primăverii, se duse în Crimeea, ca să vândă tutunul. Mi-aduc aminte, că plecase cu două, ori trei care. Tutunul se plătia bine atunci. Luă cu sine pe unul din frații mei, în vârstă de trei ani, ca să-l deprindă de cu vreme cu viața de ciomak¹⁾; noi rămăserăm; bunicul, mama, eu, un frate, și încă un alt frate.

Bunicul începu să semene un bachtan²⁾, chiar în lungul drumului, și să locuiască într'un curen³⁾; pe noi ne opri cu el ca

¹⁾ Se numește ciomak căruțașul, care se duce în Crimeea pentru sare ori la Don pentru pește.
²⁾ Bachtanul e o plantație specială de pepeni galbeni, pepeni verzi, castraveți, etc.
³⁾ Un curen este o colibă de paie. La Zaporoghi, curenul era un despărțământ al câmpului militar. Aici e a se folosi înțelesul dintâiu.

să alungăm vrăbiile și coțofanele de pe răzoarele lui. Nu se pote zice că acolo ne mergea rău: ni se întâmpla, ce e drept, să nu mâncăm, o zi întreagă, decât castraveți, pepeni galbeni, morcovi, ceapă, mazăre. Cu toate acestea, une-ori, aveam și noi câte un câștig: trecătorii erau numeroși pe drum, fiecare avea poftă de un pepene verde ori de unul galben, și, din cătunele vecine, ne aduceau une-ori, în schimb, pui, ouă, curci. În sfârșit, viața era bună.

Dar ceace era mai plăcut pentru bunicu, e că, în fie-care zi, treceau ca la vre-o cincisprezece ciomaki cu căruțele lor. Lumea care sosește, știți bine, se pune în totdeauna pe povestit, și atunci, destupă-ți urechile! Iar cât despre bunicu, el nu se lăsa, ca un om flămând în fața găluștelor. Odată se întâmplă să se găsească cu cunoștințe vechi — cine nu cunoștea pe bunicu? — și puteți judeca singuri ce se întâmplă când bătrânii se găsesc la olaltă: și patati, și patata, și asta, și ailaltă, și cutare lucru, și cutare altul; și amintirile curg; își amintesc tot ce-au pățit.

Odată așadară, — mi-aduc aminte par'car fi acum, — soarele începând deja să coboare, bunicul veni la bachtan, ca să ridice de pe pepeni frunzele, cu cari le acoperea ziua, ca să nu îi arză soarele.

— Uite. Ostap, zisei cătră frate-meu, iacă vin niște ciomaki.

— Unde vezi tu ciomaki?, întrebă bunicul, așezând un steguleț pe un pepene minunat, pentru ca copiii să nu-l mănace din întâmplare.

Pe drum, în sfârșit, treceau șase căruțe, înaintea cărora mergea un ciomak cu mustățile vinete-negre. Ajuns la cățiva pași, cât ași putea zice? vreo-zecă, se opri.

— Bună ziua, Maxim! Dumnezeu a făcut să ne întâlnim!

Bunicu clipi din ochi.

— A! noroc! bună ziua! De unde v'aduce Dumnezeu? Și poftim, uite. Boliacika! bunăziua, bunăziua, frățioare! Ce dracu! Iată-vă pe toți! Krutoyscenco! și Peceryzia! și Kovelek! Și Stetno! Noroc! Ah! ah! oh! oh!

Și prinseră a se îmbrățișa cu toții.

Desjugară boii și îi lăsară să pască iarăși; căruțele rămăseră în drum, iar prietini se așezară cu toții în cerc înaintea kurenului și-și aprinseră pipele.

După gustare bunicu prinse a ospăta pe oaspeți cu pepene. Fiecare luându-și pepenele, îl curăți bineșor cu cuțitul (căci erau cu toții fărtați șișireți, foarte ciopliți, cari știau cum să mănâncă în lume,

Nr. 12442—1908.

Publicațiune.

Spre orientare se aduce la cunoștința publică, că în stradele, în cari canalizarea este finită, cât de curând se va astupa canalele supra-terane.

Brassó, în 21 Iulie 1908.

253.1—1

Magistratul ordășnesc.

Fabrică de tricotaj

GEORG FOITH & Co. Brașov.

Magazin cu articoli trico și mărunțișuri en gros — en detail.

Fabricație proprie de tot felul de ciorapi din mătase, ață, bumbac. Mare asortiment cu articole de sport pentru turiști și bicicliști, Sweter etc. Recunoscut ca cele mai bune fabricate.

Distins cu „Grand Prix“ la Cincibiserici. 1907.

Comande de împletituri FOITH, precum și de toate produsele fabricii se primesc exclusiv în Magazinul nostru

Strada Porții 24,

se ex-cută cu acurateță.

Mare asortiment de cămăși de Turiști în mărime mare și mică, diferite calități și prețuri. Tot soiul de rufărie, trico, cămeși rețelate, abso bătoare de sudoare pentru turiști Mare depozit cu maugi de ață, și tot-felul de mărunțișuri (Kurzwaaren).

Banca Națională a României.

Situațiune sumară.

1907 7 Iulie	Acti v:	1908 5 Iulie
112.439,475	78844475 Reser. metal. aur 88592245	124 380,245
1.550 698	33595000 „ Trate aur 35788000	1.262,119
70 268,708	Argint și diverse monede	43 829,757
—	Portofoliu Român și străin.	26 382,708
33.222,130	*impr. contra efec. publice 8189700	11.999,924
11.999,924	„ „ in cont-córent 18193008	15.480,553
15.806,084	Fonduri publice	3 216,621
3 253,121	Efectele fondului de rezervă	5.953,352
5.891,464	Efect. fond. de amort. imob. și mater.	698 681
637 682	Imobile	17,909
92,004	Mobilier și Mașini de Imprimerie	108.160,159
108 611,134	Cheltueli de Administrațiune	29.067,825
26.948,712	Depozite libere	28.139 006
23.189,207	Conturi curente	398.588,859
413.890,338	Conturi de valori	
	P a s i v :	
12.000,000	Capital	12.000,000
23.051,453	Fond de rezervă	24.928,807
3.473,646	Fondul amortis. imob. și material	3.734,034
264.604,260	Bilete de Bancă în circulațiune	247.529,200
2.077,070	Profituri și pierderi	2.190,642
72,775	Dobânzi și beneficii diverse	46,017
108.611,134	Depozite de retras	108.160,159
413.890 338		398.588 859

Scomptul 5%
* Dobânda 5 1/2%

NOUL OTEL

„CONTINENTAL“

proprietatea domnului Petru Popovici, situat în strada Castelului, Brașov,

s'a deschis.

Cel mai elegant otel din Brașov.

Patruzeci odăi.

Lumină electrică.

Băi și grădină la dispoziție.

Otelul este arangiat **cu cel mai elegant și modern confort** și e situat în centrul orașului, aproape de teatru și de aleele orașului.

167,93—11.

Casă de vânzare

Din cauză de deces se vinde o casă situată în piață în Gioagiu de jos (Algyogy) în care se află o prăvălie cu mărunțișuri și licență de cârciumărit. Informații se pot lua de la HERCZEG SAMU, funcționar de bancă în Deva.

A N U N C I U R I

(inserțiuni și recl.)

sunt a se adresa subscrisor administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult și odată se face scădemânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

Restaurantul „GEWERBEVEREIN“

Rudolfsering 7 (Bulevardul Rudolf 7).

Se recomandă Onor. vizitatori streini cât și stim. Public brașovean prin bucatăria sa bună și aleasă. **Bucate naționale române** în fie-care zi, precum și **beuturi escelente și curate.** Serviciu prompt și conștientios.

Curățenia perfectă.

Cu deosebită stimă

JOSEF PETER,

fost ani îndelungați Antrepr. al Colegiului Oppler din Sinaia și al Restaurantului Cantinei Fabricii de postav din Azuga.

Nr. Telef. 338

(1—15)

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“

se pot face ori și când pe timp mai îndelungat sau iunare.

Prețurile cerealelor din piața Brașov

Din 31 Iulie 1908

Măsura său greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor. și s.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos.	22 —
„	Grâu mijlociu	20 —
„	Grâu mai slab	19 —
„	Grâu amestecat	14 —
„	Săcară frumoasă	13 —
„	Săcară mijlocie	12 —
„	Orz frumos	9 —
„	Orz mijlociu	8 —
„	Ovės frumos	7 50
„	Ovės mijlociu	7 —
„	Cucuruz	11 —
„	Mălaiu (meiu)	14 —
„	Mazăre	13 —
„	Lințe	26 —
„	Fasole	10 —
„	Sămēntă de in	20 —
„	Sămēntă de cânepă	15 —
„	Cartofi	2 —
„	Măzărliche	— —
1 kilă	Carne de vită	1 12
„	Carne de porc	1 20
„	Carne de berbec	— 80
100 kil.	Său de vită prospēt	40 —
„	Său de vită topit	42 —

**APĂ MINERALĂ PHONIX
DIN BUZIĂȘ**

Succes extraordinar la suferințe de rinichi și beșică.
Apă minerală plăcută fără fer.

Cu deosebire apă de masă răcoritoare.
Vîdecă, răcorește. Recomandată de medici.

Are efect escelent ca apă de cură la suferințe de rinichi, beșică, catar cronic de rinichi, formațiuni de peatră și boale catarale de secrețiune. — La cerere trimite prospecte Administrația isvoarelor:

Directia băilor MUSCHONG în Buziaș.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provēdut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a putē esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

<p>IMPRIMATE ARTISTICE — IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.</p> <p>CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE</p> <p>STATUTE.</p> <p>FOI PERIODICE.</p> <p>BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.</p> <p>PROGRAME ELEGANTE.</p> <p>BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ DUPĂ DORINȚĂ ȘI ÎN COLORI.</p> <p>ANUNȚURI.</p>	<p>REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.</p> <p>BILANȚURI.</p> <p>Compturi, Adrese, Circulari, Scrisori. Couverts, în toată mărimea.</p> <p>TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.</p> <p>PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE</p> <p>BILETE DE ÎNMORMENTARI.</p>
--	---

Comandele eventuale se primesc în biroul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, îndêrēpt în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.